

Praktijk

Tips van een kenner

Bevruchtungskastjes vullen en meer (1)

Jan Trip

Tijdens de Koninginnenteelt dag 2010 liet koninginnteler Jan Trip zijn publiek allerlei bevruchtungskastjes zien. In zijn begeleidend verhaal ging het ook over de praktische kant van het vullen van die kastjes met bijen en de toepassing van bevruchtungskastjes voor bevruchtungsstations. Uitgebreide aandacht ging naar het Einwabenkästchen en Trips eigen ervaringen met het aanbieden van jonge koninginnen voor bevruchting op het carnicateeltstation op het eiland Norderney (D). Hieronder het eerste deel van zijn verhaal van 30 januari, in zijn eigen woorden.

Het drieramskastje, pijler van de doppenmethode

Ik begin met een lans te breken voor de doppenmethode. Dat is de vorm van koninginnenteelt waarin het de verdeler van de doppen is die overlarft. De larfjes gaan in een moerloos starterkastje waar ze als koninginnendop worden aangenomen en van koninginnengelei voorzien. Die 'aangeblazen' doppen zijn vervolgens het uitgangsmateriaal voor de gewone imker. Als een groep in verenigingsverband wil beginnen met koninginnenteelt, is dit een gedegen en eenvoudige manier om succes te boeken. De afnemers brengen die doppen groot in een eigen (moergoed) pleegvolk en verkrijgen zo jonge koninginnen. De drieramer, met standaard raammaat, is voor zo'n koningin vervolgens het perfecte bevruchtungskastje en een goede start voor het nieuwe volk.

Het kastje wordt gevuld met een raam open broed, een raam gesloten broed en een raam met voer en stuifmeel.

We schudden vervolgens van een van onze eigen volken drie tot vier ramen bijen af in een ruime emmer (we vermijden daarbij dat de koningin van die kast meekomt), laten de vliegbijen even afvliegen, bevochtigen de bijen met een plantspuit en doen ze erbij in de drieramer. De vliegopening is gesloten.

Het volkje wordt een aantal dagen koel en donker weggezet.

Na een dag of vijf, mag ook acht zijn, worden de kastjes tegen de avond buiten gezet. Het vlieggat doen we open. Eventueel

nog op de vorige plaats ingevlogen bijen zullen afvliegen. (We controleren voor alle zekerheid of er redcellen zijn opgetrokken op het open broed. Zo niet, dan zat er toch een moer in).

Op dag 11 is alle broed gesloten; we kunnen nu de redcellen wegbreken en een van onze jonge koninginnen invoeren, in een invoerkooitje afgesloten met honing/suikerdeeg.

Waarom vraag ik aandacht voor deze manier van een bevruchtungskastje vullen? Het bouwt voor de beginner garanties in: hij heeft de zekerheid dat er geen moer in zit; alle oude, d.w.z. vliegbijen zijn weg, waardoor er minder agressie is tegen de nieuwe koningin (dit is ook belangrijk voor degenen die een rasmoer willen invoeren); er volgt nog tien dagen aanwas van jonge bijen, waardoor het volkje voor de nieuwe koningin zich snel ontwikkelt.

Meerraams kleine bevruchtungskastjes

Hoe kleiner de huisvesting van de te bevruchten koningin, hoe minder bijen nodig zijn voor haar beginvolkje al 'groeit ze er wel sneller uit'. Er zijn in de loop der tijd heel wat kastjes ontwikkeld. Ik noem hier alleen twee gangbare kastjes: de **Apidea** van kunststof, met drie bouwraampjes plus een voerruimte en de **Kirchhainer**, voorzien van drie toplatjes en met een afgescheiden ruimte voor voermogelijkheid.

Er zijn er nog veel meer, want de inventiviteit van koninginnentelers is onbegrensd: Kielers, Miniplus, Eigen fabrikaat Apidea-achtigen, enz., enz. Voor al deze kleine kastjes geldt dat ze worden voorzien van strookjes kunstraat aan losse toplatjes of in raampjes. De voerbakjes worden met voer gevuld met daarop wat stokjes of houtsnippers om ervoor te zorgen dat de bijen niet vastkleven aan de suikerpasta.

Jonge bijen voor in het bevruchtungskastje

Als we dergelijke kastjes gebruiken voor bevruchting op de eigen stand, zijn de eisen die we aan het bijenmateriaal stellen niet al te hoog. Omdat het kleine kastjes zijn, is het wel zaak te

foto's Jan Trip

Drie gangbare meerraams bevruchtungskastjes

EinwabenKästchen

foto Jan Trip

Darrenzef van boven...

foto Cert Jan Schreuder

...en van onderen

foto Frans Rutten

Een doek houdt darren tegen

foto Jan Trip

Schepmaat aangepast aan kastje

foto Frans Rutten

EWK's vullen

foto Frans Rutten

Een natte koningin vliegt niet weg

zorgen, dat het hoofdzakelijk jonge bijen zijn die erin gaan. Het duurt nl. nogal lang voor er jonge bijen geboren worden en er moet wél veel werk worden verzet. Overigens zal de bevruchte koningin in dit kastje haar nakomelingen waarschijnlijk niet in haar hofstaat tegenkomen, omdat ze al eerder in een grotere kast zal zijn gedaan.

Eventueel kun je na het uitnemen van de koningin uit dit soort kastjes het volkje nog een keer gebruiken om een volgende koningin te laten bevruchten.

Deze kastjes zijn minder geschikt om koninginnen langer in te bewaren. Maar ik moet me hier voorzichtig uitdrukken want er zijn mensen die koninginnen overwinteren in Kirchhainers met een extra opzetstuk, en dat lukt.

Rooster als hulpmiddel

Om hoofdzakelijk jonge bijen te verzamelen, nemen we van een volk een aantal ramen broed, zonder bijen, hangen deze in een lege bak en zetten ze boven het rooster terug op het volk.

Het zijn hoofdzakelijk jonge bijen die naar het broed in de opgezette bak trekken. Zodra er voldoende bijen op de ramen zitten, nemen we deze één voor één uit de bak en slaan ze af in een ruime emmer, om ze vervolgens met de plantenspuit een beetje vochtig te maken. De ramen gaan, op de oorspronkelijke plek, terug in het volk.

De koninginnen hebben we voorbereid tijdens de wachttijd die nodig is om de bijen naar boven te laten gaan, zodat we ze tegelijk met de bijen in de bevruchtungskastjes kunnen doen. Ze zitten nu elk in een krulspeld die is voorzien van een kaartje met gegevens van de moeder.

Kastjes vullen

Afhankelijk van het type kastje hebben we een geschikte schepmaat nodig om de juiste hoeveelheid bijen in het kastje te doen. Populair daarvoor zijn koffiebekers, maar die zijn een beetje klein en je loopt het gevaar dat het bekertje niet tot op de bodem met bijen gevuld blijft.

Beter is het om een pollepel te gebruiken. Deze is wat wijder en de inhoud iets groter en het schept gemakkelijker met een steel eraan. Zo'n lepel met bakje van de juiste grootte eraan wordt vaak zelf gemaakt.

Bevruchtungskastjes kun je vullen via de onderkant (Apidea) of van boven. In het eerste geval trekken we de bodemschuif een eindje uit, spuiten de koningin in de krulspeld wat nat en doen haar in het kastje. Daarna direct een schep natte bijen erop, schuif dicht, en klaar. We draaien dan het kastje om, leggen het identificatiekaartje op de dekplank, doen de deksel erop en pakken het volgende kastje, enz.

De 'bovenvullers' brengen wat meer werk mee. Hier moeten we een paar raampjes of latjes uitnemen voordat de koningin en de bijen erin gedaan kunnen worden. Verder gaat alles hetzelfde als hiervoor.

Ik gebruik een plantenspuit om de bijen nat te maken zodat ik rustiger kan werken. Het nadeel hiervan is dat de laatste schep bijen uit de emmer wel erg nat kan zijn. Schiermonnikoog schijnt te werken met een emmer met zeef, zelf denk ik aan gaatjes in de onderrand. Je kunt de bijen in de emmer ook met een beetje rook rustig maken. Het probleem is hier de dosering; iets te veel en het duurt een dag of meer voor ze actief worden. Weer anderen gebruiken niets en scheppen de bijen droog over. Volgens mij moet je dan wel snel zijn of met z'n tweeën.

Honingbijen

het boek van
Jürgen Tautz

'must have' voor
alle imkers

t/m 31 maart geen € 29,95 maar **€ 25,95** ex. porto

voor snelle levering bestel per
t 0317 422 733 f 0317 424 180 e bijenhuis@bijenhuis.nl
p.a. Grintweg 273, 6704 AP Wageningen of winkel on-line
www.bijenhuis.nl

En verder...

De kastjes worden een aantal dagen gesloten weggezet om de volkjes een eenheid te laten worden. Meestal is er na een paar dagen al een stukje gebouwd. Dat is een goed teken: de koningin is door het volkje aangenomen. Dan zetten we ze tegen de avond buiten, een beetje beschut en niet te dicht bij elkaar. Dit laatste om vervliegen te voorkomen. En nu maar wachten of bevruchting volgt. Wanneer de koningin goed aan de leg is kan ze bijvoorbeeld worden ingevoerd in een drieramer.

Wordt vervolgd...

Meer over koninginnenteelt

Charpentier, J. De Doppenmethode. 4e druk mei 2007, prijs € 7,50
Duchateau, M.J. en H.H.W. Velthuis, Koninginnenteelt. Uitgave januari 2005. Uitvoering en vormgeving J. Charpentier, € 12,95.
Beide boekjes zijn verkrijgbaar in het Bijenhuis.

foto Gert Jan Schreuder

